

Szakmai konzultáció

EFOP-1.9.8-17-2017-00007 azonosító számú
Nyíregyháza-Városi Református Egyházközség szervezeti
működés hatékonyságának növelése, nyújtott
szolgáltatások minőségének fejlesztése című projekt

Dr. Vajda Norbert
Nyíregyháza, 2019. március 27.

Tartalom

- Valóság
- Demencia
- INDA program
- BPSD tünetek
- Személyközpontú gondozás

Valóság. Az mi?
Amit látunk?

<https://www.youtube.com/watch?v=6d6cJh9daga>

Valóság. Az mi?

Amit érzünk?

Amit / amiben hiszünk?

Demenciával élő ember valósága nem ugyanaz mint a miénk.

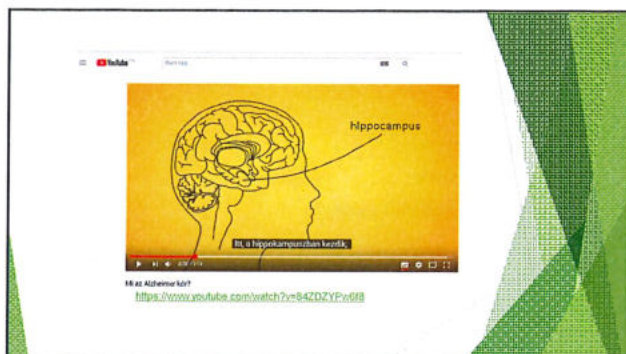
El kell fogadni.

El kell fogadni, hogy nem
tudunk ezen változtatni.

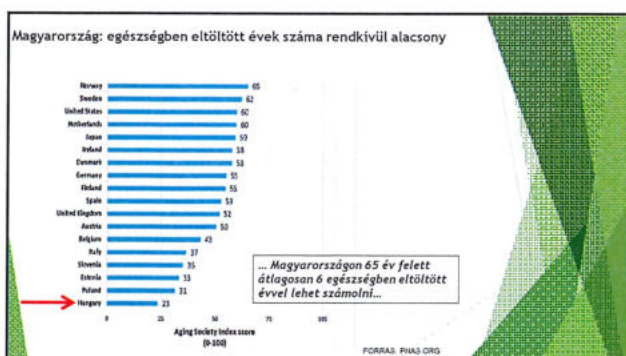
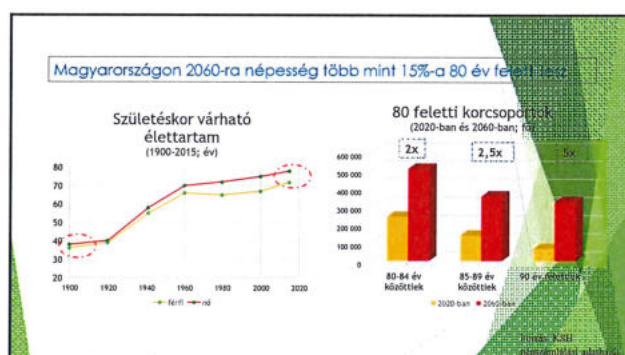
Demencia

Handwritten signature

„Egyre nehezebbé válik új emlékek képzése...”
 „Egyre nehezebbé válik a megfelelő szavak megtalálása...”
 „Nagyon lassan, fokozatosan az ember elveszíti a problémamegoldási, fogalomértékelési és tervezési képességét...”
 „A páciens fokozatosan elveszíti az irányítást a hangulatáról és az érzelmei felett...”
 „Az Alzheimer pusztítást végez az ember érzelmeiben és hallucinációkat okozhat...”
 „... végül kitörli az ember legrégebbi és legértékesebb emlékeit...”
 „A végéhez közeledve a betegség tönkretesz az ember egyensúlyérzékét és koordinációs képességét.”
 „A legvégén szakaszban elpusztítja az agy azon részét, amely szabályozza a légzést és a szívet.”

„Senki sem immunis...”
 „A betegség fokozatosan halad előre...”
 „Könyörtelen és a mai napig gyógyíthatatlan...”

A 80 év feletti népességet milyen arányban érinti a demencia (bármely formája)?

a.) Minden 10-ik embert
 b.) Minden 7-ik embert
 c.) Minden 5-ik embert
 d.) Minden 4-ik embert

- Memóriazavarok
- Önellátó-képesség csökkenése, elvesztése
 - Körülményeknek megfelelő viselkedés hiánya
 - kifejezőkészség zavara
 - Tér-, és időbeli dezorientáció
 - hibás, vagy csökkent ítélőképesség,
 - Érzelmek kontrollálásának képessége

Gyógyszer?

Az Alzheimer nem gyógyítható.

A folyamatot nem lehet megállítani, csak lelassítani.

Originális gyógyszerkutatás

Kutatási szakasz	Préklinikai K+P	Klinikai Vizsgálatok (F1, F2, F3)
1-2 év	3-5 év	6-10 év
10000 vegyület	20-30 vegyület	1 gyógyszer
75-130 millió Ft	320-1250 millió Ft	230-600 milliárd Ft
0,25-0,5 millió USD	1,25-5 millió USD	1000-2500 millió USD

1 bevezetett gyógyszer = 12-16 év, ~1.6-1.8 milliárd USD

Forrás: Dr. Lévay György, kutató, farmakológus

TÁRSADALMI HATÁSOK

A demencia társadalmi hatásai

Folyamat:

- Kognitív készségek fokozatos elvesztése
 - ↓ Viselkedészavarok, kiszámíthatatlan reakciók
 - ↓ Demenciával élő személy társas kapcsolatai folyamatosan leépülnek
 - ↓ Gondozó családtag több forrásból táplálkozó szegényezerte egyre növekszik
 - ↓ Gondozó családtag támogató kapcsolatai is jelentősen sérülnek - testi-lelki egészségromlás esetében is

TABU...

Erős társadalmi tiltás vagy tilalom.

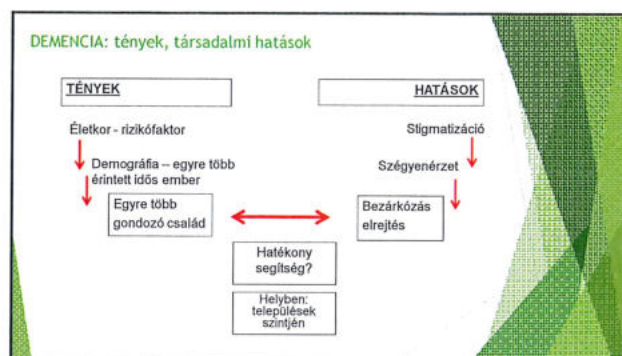
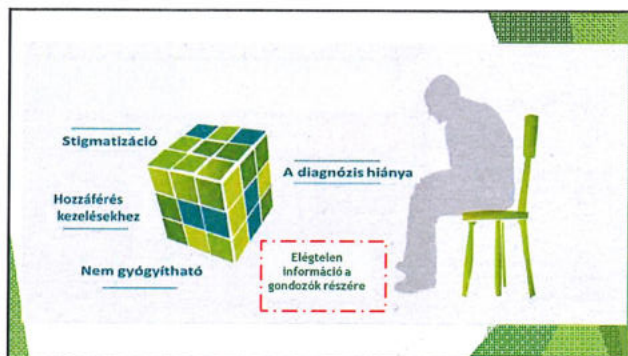
Érintettként nem beszélünk róla a barátainkkal.

Nem érintettként nem veszünk róla tudomást.

↓

Nincs megoldás: zárányok - egymás mellett élők, ugyanazzal a kihívással.

- A betegek több mint fele nem diagnosztizált
- Antipszichotikumok túlzott használata
- Egyharmaduk csak heti egyszer hagyja el a lakást
- Az átlagos kórházi kezeléshez képest 3x magasabb költségek
- A gondozók körében +20% a mentális egészségügyi problémák gyakorisága
- A kórházból 1/3-uk rosszabb fizikai állapotban távozik, akiknek a fele már soha nem épül fel.

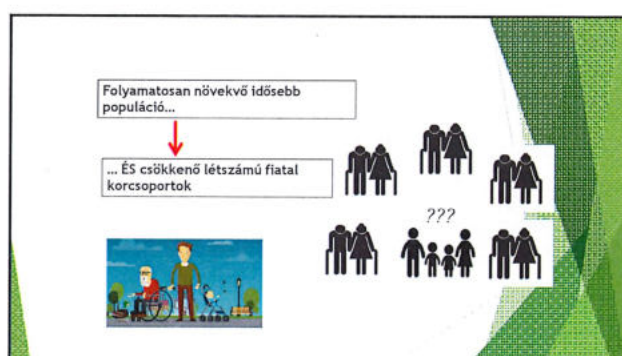
AMIT TUDUNK...
és amit nem tudunk.

Tabu
Bezárkózás
Elrejtés

Mennyi ideig tarthat ez a folyamat?

- a.) 2-3 év
- b.) 4-5 év
- c.) 6-10 év
- d.) Több mint 10 év

Ami mindenképp tudni kell a demenciáról...

<https://www.youtube.com/watch?v=tESU1KloFE>

Egyre inkább fokozódó
társadalmi probléma

Nem állnak
rendelkezésre
megfelelő információk

AZ INDA PROGRAM

Az INDA program indulása (2015-2017)

- o Előzmények
- o Elért eredmények

Az INDA program folytatása (2018-2020)

- o Új programelemek, lokális adaptáció
- o További várható hatások

Demencia Stratégia

- o Mire lehet jó, miért lenne szükséges?

???

„Interprofesszionális”

Szemlélet,
amely jellemzően nem része a szakmai
kulturá(k)nak.

Kell hozzá:

Bizalom, elfogadás és visszacsatolás. Biztos szak tudású,
kompetens tagok, akik ismerik szakmai határait, és
készek kompetenciáik (ki)bővítésére.

Gátak:

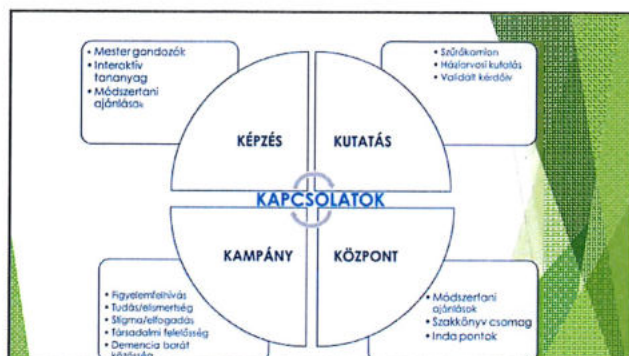
Kommunikációs hiátusok, időhiány és túlterheltség.

Az interprofesszionális gondozás
elvel és keretel:

- a beteg szükségleteire fókuszál
- a demográfiai és társadalmi
szükségeken alapuló releváns
szolgáltatásokat biztosít
- minőségi gondozást tesz lehetővé
- megkönnyíti az állapotnak
megfelelő szükséges és elégséges
szolgáltatás elérését
- egymást tisztelve, egymástól
tanulva megosztott döntéshozatalt
tesz lehetővé
- folyamatos konzultáció és
kommunikáció a csapatban

- orvos
- ápoló
- szociális munkás
- pszichológus
- gondozó
- gyógyszerész
- családtagok
- IDŐS

Interprofesszionális Demencia Alapprogram (INDA):
www.inda.info.hu

1.) Képzés
 2.) Kutatások
 3.) Központok
 4.) Tudatosítás

Szakemberek
 Érintettek

Alzheimer Café hálózat

- Községi helyeken, havi rendszerességgel
- Mindenhol helyi kezdeményezés eredménye

KÖVETKEZŐ FÓRUMOK HELYSZÍNEI, IDŐPONTJAI

ALZHEIMER CAFÉ KECSKEMÉNY
 26. kedd
 2019. március 26. 18:00

ÉRDETVÁZ ALZHEIMER CAFÉ
 28. csütörtök
 2019. március 28. 18:00

TISZKÖRNYÉRI ALZHEIMER CAFÉ
 28. csütörtök
 2019. március 28. 18:00

INCA

A projekt innovációt teremtett Magyarországon, mivel soha ezelőtt nem fordult elő, hogy a demencia és annak társadalmi hatásai helyi és országos csatornákon több esemény láncolatán keresztül huzamosabb ideig középpontban lettek volna.

Innovatív produktumok

- Alzheimer / Memória Cafék támogatása, népszerűsítése
- Rövidfilmek, ismeretterjesztő filmek
- Kapaszkodó(k) hozzátartozóknak szóló információs kiadvány
- Módszertani ajánlások: szakmai szemléletformálás - Interprofesszionális együttműködések a szociális és egészségügyi ellátásokban

INDA logó

A demencia barát társadalom koncepciójának módszertani ajánlások

Tananyagfejlesztés, képzések

Az INDA program folytatása (2018-2020)

Az INDA 1 és az INDA 2 kapcsolódása

INDA logó	→	Arculat és stratégiaalkotás
Kapaszkodók	→	Ismeretterjesztő kézikönyvek
Ismeretterjesztő kisfilmek	→	Ismeretterjesztő és tudásbővítő rövidfilmek
Demencia barát társadalom koncepciója	→	Demencia barát közösségek kialakítása
Alzheimer Cafék	→	Hozzáértő Felkészítő Fórumok
Szakmai szemléletformálás	→	Lokális Interprofesszionális Protokollok kialakítása, együttműködés a lokális Egészségfejlesztési Hálózatokkal (EFI), valamint a Gyógyszertárakkal
Honlap	→	Honlap szoftveres frissítése, új formai elemek megjelenítése, tartalomgenerálás

INCA
INTEGRÁLT KÖZSÉGI AKTIVITÁSOK

Család és társadalom alprogram

Cél: a gondozó családok olyan ismeretekhez juthassanak, amelyek a mindennapok szintjén nyújthatnak gyakorlati segítséget számukra

▶ Alprogramhoz tartozó projektelemek

- Kutatás: Demenciával élők ellátásának kritériumai (fókuszcsoport)
- Hozzáértő Felkészítő Fórum tematika és tanulássegítő anyag
- Hozzáértő Felkészítő Fórumok megvalósítása (6 helyszín; 12 alk./helyszín)
- Kutatás: eredmények mérése - bevont hozzáértők tudásbővülése

INCA
INTEGRÁLT KÖZSÉGI AKTIVITÁSOK

Társadalmi érzékenyítés alprogram

Cél: tudás, megismerés széleskörű terjesztése; Informális demencia gondozást jellemző bejáratkozás okainak felszámolása

Alprogramhoz tartozó projektelemek

- Demencia barát közösségek kialakítása három településen - kampányév (2019. áprilistól)
 - Székesfehérvár, Győr, Hajdúböszörmény
 - Helyi újság, rádió és televízió; On-line felületek; Villámcsődület (ún. flashmob)
- Ismeretterjesztő kézikönyvek
 - Kettő célcsoport, kettő kötet: a demencia családban és iskolákban történő feldolgozásának támogatására
- Arculattervezés és stratégiaalkotás
- Ismeretterjesztő és tudásbővítő rendezvények
- Kutatás: az alprogram hatásainak mérési véleményváltozások, attitűdváltozások

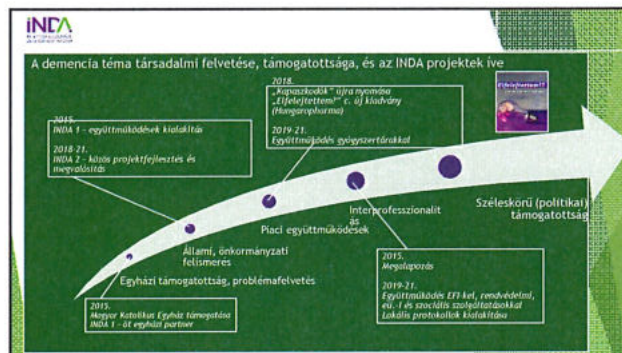
INCA
INTEGRÁLT KÖZSÉGI AKTIVITÁSOK

Szakmacsoportok alprogram

Cél: lokális szinten a már létező szolgáltatásokban dolgozó, a demenciával, ill. az érintettekkel, valamint hozzátartozóikkal kapcsolatba lépő szakemberek közötti tudás és célzott információáramlás kialakítása

Alprogramhoz tartozó projektelemek

- Együttműködés a lokális Egészségfejlesztési Irodákkal (EFI) és gyógyszertárakkal
 - Elemző tanulmányok
 - Kapcsolatfelvételek, együttműködés megalapozása
 - Szakmai rendezvények (3-3 alkalom)
- Lokális Interprofesszionális Protokoll (I.P.) kialakítása
 - Három célterület: biztonság és biztonság, egészségügyi szolgáltatások, szociális szolgáltatások
 - Kutatás: lokális egészségügyi és szociális alap és szakellátások felmérése, közös pontok és specifikumok rögzítése
 - Elemző tanulmány és egyidejű munkamunka tematikák kidolgozása
 - Műhelymunka csoportok megvalósítása és műhelymunkák megvalósítása (6 alk./célterület)
 - Összegző füzetek és rendezvénytervezet a lakosság részére (6 alk.)

INCA
INTEGRÁLT KÖZSÉGI AKTIVITÁSOK

Demencia stratégia - mire jó?

Állami és közösségi válaszok összhangja

- Létező ellátórendszer hatékonyságának növelése
 - egészségügyi és szociális ellátórendszer kapcsolódási pont
 - alap és szakellátások kapcsolódása
 - gondozó családok számára elérhető szolgáltatások bővítése
- Szolgáltatásfejlesztés
- Tájékoztatás és kampány
- Ismeret bővítés
- Tudástranszfer
- Kampány- stigmatizáció ellen

Szolgáltatáskoordinációval és szolgáltatásfejlesztéssel elérhetővé tenni a meglévő szolgáltatásokat

Korai diagnózis

- Tervezési lehetőségek

INCA
INTEGRÁLT KÖZSÉGI AKTIVITÁSOK

KOGNITÍV ÉS BPSD TÜNETEK

Kognitív funkciók:

Gyűjtőfogalom, melyhez az alábbi képességek tartoznak:

- Figyelem
- Koncentrációképesség
- Érzékelés, észlelés
- Végrehajtó funkciók
- Emlékezeti, gondolkodási funkciók

Világból jövő ingereket felfogjuk, azokat értelmezzük és osztályozni tudjuk, és ha kell, megjegyezzük

A kognitív zavarok

→ Megismerés-, felismerés zavar
Észlelési funkciók zavar

- feledékenységgel kapcsolatos tünetek,
- beszédzavar (afázia),
- felismerés zavar (agnózia),
- akaratlagos mozgás és az összetett cselekvések végrehajtásának zavar (apraxia)
- olvasás zavar (alexia)
- írás zavar (agráfia).

A memóriazavarok

Feledékenység nem egyenlő a demenciával

↓
Demencia: elsősorban rövidtávú memória sérül

→ Jellemzően nem az érintett, hanem a hozzátartozók észlelik, hogy nem „egyszerű” feledékenységről van szó

BPSD

Behavioural and Psychological Symptoms of Dementia

A BPSD tünetek felosztása

Magatartási tünetek:

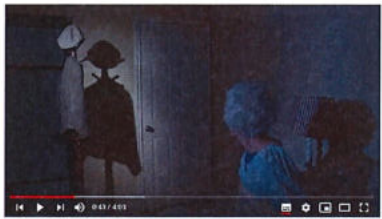
- Agitáció
- Kérdőzettség
- Agresszió (fizikai vagy verbális)
- Kiabálás/sikoltozás
- Szexuális viselkedési zavarok
- Kóborlás, járkálás
- Alvászavarok
- Naplemente-tünet

Pszichológiai tünetek:

- Szorongás
- Apátia
- Delúzió
- Eufória
- Depresszió
- Miszidentifikáció
- Hallucinációk

Személyközpontú gondozás

Hallucináció

Caregiver Training: Hallucinations | UCLA Alzheimer's and Dementia Care
https://www.youtube.com/watch?v=25v33Tg2dU0&list=PL8t4F5u388aF7bbs_D8p17V8b8E9e1d_8index:11

Ismétlődő kérdések

Nagymama ugyanazokat a kérdéseket kérdezi meg 50-szer egy nap.
https://www.youtube.com/watch?v=8u68k_49kF8&list=PL8t4F5u388aF7bbs_D8p17V8b8E9e1d_8index:11

Naplemente tünet

Mit lehetek, hogy segítsék neki átvenni ezt napozást?
https://www.youtube.com/watch?v=9K2p1637yds&list=PL8t4F5u388aF7bbs_D8p17V8b8E9e1d_8index:11

Bolyongás

-Apa, hová mész?
 -Haza akarok menni!
https://www.youtube.com/watch?v=7ZuL6y4558k&list=PL8t4F5u388aF7bbs_D8p17V8b8E9e1d_8index:11

Köszönöm a figyelmet!

SZÉCHENYI

EUROPEAN UNION
 European Structural
 Funds
 HUNGARY
 REPENTÉS A JÖVŐRE

Handwritten signature

46